

Breton de 1888 transcrit	Breton contemporain	Traduction française
Fanch ha Jakez e foar nevez Kastellin	Fañch ha Jakez e foar nevez Kastellin	Fañch et Jakez à la foire du Nouvel An de Châteaulin
Fanch. — Pell zo, Jakez, n'em eus ket gwelet ac'hanout. Koulskoude, evel ma lennit kalz a journaloù, e ouzout ar politik, hag e vez plijadur o selaou ouzhit, aliesañ ar gwellañ.	Fañch. — Pell zo, Jakez, n'em eus ket gwelet ac'hanout. Met bezañ ma lennit kalz a gazetennoù, e oar bezañ komzet ganeoc'h diwar-benn ar politik, hag e vez plijadur ouzh ho selaou.	Fañch. — Il y a longtemps, Jakez, que je ne t'ai pas vu. Mais, puisque tu lis beaucoup de journaux, tu connais la politique, et il est agréable de t'écouter en parler.
Jakez. — A gav dit, Fanch?	Jakez. — Ha gwir eo-se, hervezout, Fañch?	Jakez. — C'est ce que tu penses, Fañch ?
Fanch. — Ya vat, Jakez. Sell, da c'hortoz ma komañso ar foar, deomp da evañ ur chopinad sistr, ha lavarit din petra zo a nevez er vro.	Fañch. — Ya, Jakez. E-pad ma c'hortozomp ma krogo ar foar, deomp da evañ ur chopinad sistr. Lavar din : petra zo nevez er vro?	Fañch. — Oui, Jakez. En attendant que la foire commence, allons boire une chopine de cidre. Dis-moi : quelles sont les nouvelles du pays ?
Jakez. — Memes tra, Fanch, sec'het on, rak buan on deuet hag an amzer zo brav bremañ. Er	Jakez. — Ma, Fañch, sec'hed on, rak deuet on buan, ha brav eo an amzer bremañ. Er	Jakez. — Ma foi, Fañch, j'ai soif, car je suis venu rapidement, et le temps est

Breton de 1888 transcrit	Breton contemporain	Traduction française
mintin-mañ, avat, ez eus bet kalz glao.	mintin-mañ, avat, ez eus bet kalz a rain.	beau maintenant. Ce matin, pourtant, il a beaucoup plu.
Fanch. — Ya, ya, ne gave ket din vije bet deuet an amzer ken brav-mañ, biken. Met kont din-ta an nevezentioù er vro.	Fañch. — Ya, ya. Ne gav ket din e vije deuet ken buan-se un amzer ken brav. Met kont din keleier ar vro.	Fañch. — Oui, oui. Je ne pensais pas qu'un temps aussi beau reviendrait si vite. Mais raconte-moi donc les nouvelles du pays.
Jakez. — Feiz, abaoe m'em eus da welet er wech diwezhañ, ez eus bet kalz traoù nevez : an dra-mañ hag an dra-hont; met, evit mad ar vro, ne reer ket kalz a dra.	Jakez. — Abaoe hor c'hentañ gwelet, ez eus bet kalz traoù nevez, amañ hag ahont. Met, evit mad ar vro, ne reer ket kalz a dra e gwirionez.	Jakez. — Depuis notre dernière rencontre, il s'est passé beaucoup de choses, ici et là ; mais, pour le bien du pays, on ne fait pas grand-chose, à vrai dire.
Fanch. — Ya, Jakez; klevet em eus an dra-se gant ar person, pehini a lavare memes : n'oa ken kaoz eus kement-se nemet ar c'hanailhez republikanet...	Fañch. — Setu ar pezh a glevan ivez digant ar person. Hervezañ, ar republikaned eo kablus eus kement-se...	Fañch. — Oui, Jakez ; c'est aussi ce que j'ai entendu dire par le recteur. Selon lui, les républicains sont seuls responsables de tout cela...
Jakez. — Sant-Jakez ha Santez-Jaketta benniget! Va fatronezed	Jakez. — Sant Jakez ha Santez Jaketta benniget! Setu	Jakez. — Saint Jacques et sainte Jacquette bénis ! Voilà

Breton de 1888 transcrit	Breton contemporain	Traduction française
kaez! Emañ kavet ganeoc'h, ha gant ho person sot al louzoù ret da bareañ Frañs vat!	aze al louzoù a gav ganeoc'h, gant ho person, evit pareañ Frañs!	donc les remèdes que toi et ton recteur trouvez pour guérir la bonne France !
Poent eo lakaat ho person da brezidant ar Republik, ha te, Fanch, da gentañ ministr; neuze omp sur da welet an traoù o vont en-dro gwelloc'h eget biskoazh! En ur groaziañ ho tivrec'h e tennfec'h an holl vilionerien!	Lakaomp ho person da brezidant ar Republik, ha te, Fañch, da gentañ ministr : neuze, sur on, e vo an traoù gwelloc'h eget biskoazh! Ne vo ket nemet dezhañ kroaziañ e zivrec'h evit sachañ an holl vilionerien!	Mettons donc ton recteur à la présidence de la République, et toi, Fañch, au poste de président du Conseil : alors, les affaires iront certainement mieux que jamais ! Il lui suffira de croiser les bras pour attirer tous les millions !
Nann, Fanch, na zleez ket krediñ re gomzoù touellus ar veleien; lavar d'ho person e vefe mat, evel an azened, e vreudeur, bezañ lakaet da beuriñ pe da zebriñ foenn diwar ar rastell.	Nann, Fañch, na gred ket re d'ar c'homzoù touellus a vez lavaret gant ar veleien. Lavar d'ho person e vefe gwelloc'h dezhañ bezañ lakaet, evel e vreudeur an azened, da beuriñ pe da zebriñ foenn.	Non, Fañch, ne crois pas trop les paroles trompeuses des prêtres. Dis à ton recteur qu'il serait mieux, comme ses frères les ânes, de paître ou de manger du foin.
Hennezh a zo kentoc'h un tamm mat a c'haouled-goaper mat o trompañ ac'hanout hag ar re all	N'eo nemet ur c'haouled-goaper o trompañ ac'hanout, hag an dud heñvel outañ.	C'est plutôt un fieffé trompeur qui t'abuse, avec tous ceux qui lui ressemblent.

Breton de 1888 transcrit	Breton contemporain	Traduction française
heñvel outañ.		
Me a lavar dit, e gwirionez, penaos ma'z eus unan bennak oc'h ober droug deomp, n'eo ket ar gwir republikaned int; ho person, Fanch, a oar mat kement- se, bezañ o ober an azen.	Ma'z eus tud oc'h ober droug d'ar vro, n'int ket ar republikaned gwirion. Ho person a oar kement-se, Fañch ; met ober a ra evel pa ne ouie ket.	Je te le dis franchement : si des gens font du tort au pays, ce ne sont pas les vrais républicains. Ton recteur le sait très bien, Fañch ; mais il fait l'âne, il feint de l'ignorer.
Nann, ar re zo oc'h ober dienez deomp eo, evel ma lavar ur beleg en ur c'hantik da Santez-Anna, ur « vandenn a chas mut » a gemer an anv a gonservatourien ha na viront netra.	Ar re a ra dienez deomp eo ar re a gemer anv ar « gonservatourien », met na viront netra e gwirionez. Evel ma lavare ur beleg en ur c'hantik da Santez-Anna, int ur vandenn a chas mut.	Non, ceux qui nous causent du tort sont ceux qui se donnent le nom de « conservateurs », alors qu'ils ne conservent rien. Comme le dit un prêtre dans un cantique à sainte Anne, ce sont « une bande de chiens muets ».
Hag a vez atav prest da lakaat o mouezhioù gant ar reveulzionerien ruz evit taol- foultiañ d'an traoñ kement ministr zo bet hag a vo c'hoazh, siwazh, evit mirout ouzhimp	A-wezhioù e vezont prest da lakaat o mouezhioù gant ar reveulzionerien ruz, evit diskarañ kement ministr zo bet ha kement a vo c'hoazh, ha bezañ a-enep kement	Ils sont toujours prêts à joindre leurs voix à celles des révolutionnaires rouges pour renverser tous les ministères, passés et à venir, et empêcher ainsi qu'une bonne action soit

Breton de 1888 transcrit	Breton contemporain	Traduction française
d'ober un dra vat bennak.	obererezh mat a c'hallfe bezañ graet.	accomplie.
Penaos e kavez an dra-se, Fanch? Ar reveulzionerien vras hag ar re vihan, dorn-ouzh-dorn, evit mirout ar republikaned vat da lakaat an aferioù da vont en-dro!	Petra a gav dit, Fañch? Ar reveulzionerien vras hag ar re vihan a labour asambles, dorn-ouzh-dorn, evit mirout ar republikaned vat da lakaat ar vro da vont en-dro.	Qu'en dis-tu, Fañch ? Les grands révolutionnaires et les petits travaillent main dans la main pour empêcher les bons républicains de remettre le pays en ordre !
Fanch. — Feiz, Jakez, n'eo ket ur skouer gwir, a dra-zur, rak ar re ruz-tan, eus ma c'hlevan, n'int ket tud fur, pell eus eno. Klevet em eus komz eus ar pezh o doa graet e Pariz.	Fañch. — N'eo ket diwir-se, sur a-walc'h. Ar re ruz-tan, eus ma c'hlevan, n'int ket tud fur. Klevet em eus komz eus ar pezh o doa graet e Pariz.	Fañch. — Ce n'est pas faux, assurément. Les rouges ardents, d'après ce que j'entends, ne sont pas des gens raisonnables. J'ai entendu parler de ce qu'ils ont fait à Paris.
Jakez. — Ya, Fanch, tud int a zifurz bras; hag ar re vihan?	Jakez. — Ya, tud a zifurz bras int. Met hag ar re vihan?	Jakez. — Oui, ce sont des gens de grand désordre. Mais les petits ?
Fanch. — Feiz, n'on ket evit respont dit nemet gant ar gerioù-	Fañch. — N'ouzon ket petra respont dit, nemet gant ar	Fañch. — Je ne sais quoi te répondre, sinon par ce

Breton de 1888 transcrit	Breton contemporain	Traduction française
mañ em eus lennet er <i>C'hourrier</i> memes, kazetenn ar veleien, disul diwezhañ :	proverb-mañ em eus lennet er <i>Courrier</i> , kazetenn ar veleien, disul tremenet :	proverbe que j'ai lu dimanche dernier dans le <i>Courrier</i> , le journal des prêtres :
« Lavar din gant piv e iez, / Me lavaro dit petra rez. »	« Lavar din gant piv ez ez, / Me lavaro dit petra rez. »	« Dis-moi avec qui tu vas, / je te dirai ce que tu fais. »
Jakez. — Saperlipopet, Fanch! En dro-mañ eo deuet ganeoc'h ar wirionez vat! Hé, ostizez, ur chopinad all, mar plij! Ha deomp goude d'ober ar foar.	Jakez. — Saperlipopet, Fañch! Ar wech-mañ ez eus ur wirionez vat aet ganit! Ostizez, ur chopinad all, mar plij! Ha goude-se, deomp da ober ar foar.	Jakez. — Saperlipopette, Fañch ! Cette fois, tu as trouvé une belle vérité ! Hé, l'aubergiste, une autre chopine, s'il vous plaît ! Puis allons faire la foire.
Ar re ruz-tan, Fanch, a zo tud fall; ar re ya a-du ganto zo ken fall, n'eo ket-ta? Evezh d'hon deputed, pere a vo kaset ganeomp er wech kentañ da lakaat reveulzhioù en o manerioù, mar karont.	Ar re ruz-tan zo tud fall ; ha ne c'haller ket bezañ a-du ganto hep bezañ fall ivez, n'eo ket gwir? Evezh eta ouzh hon deputed : ma karont lakaat reveulzhioù en o manerioù, e vint kaset kuit ganeomp er wech kentañ.	Les rouges ardents sont de mauvaises gens ; et l'on ne peut être de leur côté sans être mauvais aussi, n'est-ce pas ? Que nos députés prennent garde : s'ils veulent mettre la révolution dans leurs affaires, nous les renverrons dès la première occasion.

Breton de 1888 transcrit	Breton contemporain	Traduction française
Fanch. — Ya, ya, Jakez. Yec'hed dit, ha bloavezh mat deomp ha da Frañs, hor bro gozh!	Fañch. — Ya, Jakez. Yec'hed dit! Ha bloavezh mat deomp ha da Frañs, hor bro gozh!	Fañch. — Oui, Jakez. À ta santé ! Bonne année à nous et à la France, notre vieux pays !
Jakez. — Benniget ra vo Doue dit, Fanch.	Jakez. — Ra vo benniget Doue dit, Fañch!	Jakez. — Que Dieu te bénisse, Fañch !